

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm po K 2. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 3. Pri večjem naročilu popust.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 386, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I., Učiteljska tiskarna.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

200 milijonov dinarjev.

Ustavotvorni odsek je odobrili vojni kredit 200 milijonov dinarjev ali 800 milijonov kron. Znesek je velik. Kako je vlada utemeljila ta kredit, poročila ne povedo, vsekakor pa je vojni kredit v zvezi s sedanjo mobilizacijo in eventualno tudi z namenom oboroževanja.

Belgrajska vlada je sicer zagotavljala, da bo zahtevala povrnitev stroškov te mobilizacije od Madžarske, toda Madžarska in ententa pravita, da je vsakršna mobilizacija nepotrebna in ententa je poslala celo svarilno noto, v kateri pravi, v prvi noti, da vojne priprave proti Madžarski niso več potrebne, v drugih pa, da bo višji vojni svet entente napravil red z Albanijo diplomatičnim putem. Če je to resnično, potem ne bi bilo glede teh dveh vprašanih potrebno nikakršno razburjenje, zlasti, ker se bo Madžarska upirala povrnitvi škode, Albanija pa, če bi tudi kaj zahtevala belgrajska vlada od nje, ne bi mogla ustreči zahtevi, ker ni bogata dežela.

Če upoštevamo te okoliščine, sta mogoči dve eventualiteti: ali je v splošni poizkusni mobilizacija ali pa konflikt s kako drugo državo, ki se pa še odigrava v diplomatičnih krogih.

Zboruje tudi že narodna skupščina. Na dnevnem redu so volitve odsekov, katerih je cela kopa. Ni pa na dnevnem redu enega najvažnejših odsekov za zunanjo politiko.

Zunanja politika ne le pri nas, nego tudi drugod, boleha v prvi vrsti na tem, da je tajna. Tajna diplomacija je nesreča, je izvor mnogega zla, kakor nam je dokazala zadnja krvava svetovna vojna. In dasi zahtevajo povsod odpravo tajne diplomacije, je ta še vedno nekaj konjicek vseh meščanskih politikov tudi pri nas, čeprav so nedavno najodločneje protestirali proti tej uredbi. Menimo, da je avstrijska, nemška, francoska in angleška tajna diplomacija dovolj jasno že z zadnjo vojno dokazala, da treba vreči tajnost diplomacije v staro šaro.

Isto, kar se je ponavljalo doslej v vseh državah, se ponavlja sedaj tudi pri nas z neverjetno doslednostjo. Dvesto milijonov dinarjev kredita sprejme ustavotvorni odsek na predlog vlade najbrže po inicijativi diplomatov, ki se skrivajo za tajnost.

Tu je pač treba odločnega koraka v narodni skupščini. Ako je diplomatska politika prava, ako zahtevajo vse te korake res tehtni razlogi, kdo bi jim nastprotoval? Če so pa koraki vlade ožjega interesa, če imajo namen oboroževanja ali so kozmopolitičnega značaja, potem pa niso taki, da bi jih jugoslovanski narod pozdravljali.

Državljeni bi morali poznati razloge, državljani, ki poznajo zlo ustanovo militarizma, ki je prinesel na svet ogromno množino gorja!

III. glavni zbor S. D. I. Z. „Svobode“ dne 30. oktobra 1921.

(Konec.)

Preostane nam še to, da objasnimo pomen izobraževalne zveze med organizacijami, ki so vznikle iz potreb delavskega razrednega gibanja, mislimo politične, strokovne in združno-gospodarske. Tem se mora na vsak način dodati tudi enakovredna prosvetna organizacija, na socialističnem temelju, vendar pa brez kake struarske primesi, ki se je, žal, v prvem povojnem času tako zajedla v posamezno polja socialističnega delavstva brez razlik v taktičnih načelih, ki ga danes še cepijo. Izobrazba je sploh brez stranke, nerazdeljena in če ločimo socialistično od buržoazne, delamo to, ker izvajamo mi svoje prosvetno delovanje v nastprotju z buržoazno logično, objektivno, kar je le socialistična lastnost. In ker vzgajamo svoje pristaše z vednim oziranjem na razredni boj. Ta načela so tudi tista,

ki so jih vsi udeleženci na kongresu brez razlike osebnega mišljenja podujali. Drugo je potem zadeva politične šole, a eno je gotovo: da si bomo proletarci tudi politično stali drugače nasproti, vse umerjene, kot možje, če bomo dobro izsolani na vseh poljih duševnosti. Vse prej se bodo razlike med nami izenačile in pridemo do zedinjenja, brez česar ne bomo nikdar predruščili sveta s svojo idejo.

To je torej pomen izobraževalne organizacije za naše gibanje in če smo to spoznali, bomo delali naravnost na to, da se združimo v njej ves proletarij. Izbrisali bomo stari greh, ki smo ga storili, ko se nismo pri agitaciji za naše politične, strokovne in gospodarske ustanove brigali za izobraževalno delo. Lahko trdimo, da bi ne bilo nikdar napetosti med nami, če bi ne bili prej zagrešili tega greha!

JESEN.

Prvi sneg je že pobelil hribe in doline ter nam pokazal, v kakšni barvi nas poseti letošnji zima. Res je skopnel in le po višjih gorenjskih vrhovih ga še vidimo. Ali dal nam je razumeti, da je jesen tu in da za njo pride zima. Poletne sezone je konec, le zadnji letoviščarji smo še tu, pa tudi mi se že pripravljamo, da zapustimo te kraje, ker na zimski sport še nekaj časa ni misliti. V sled tega nam nekaže drugače, kakor da zapustimo za nekaj časa našo prelepo Gorenjsko, odkoder poneseemo raznovrstne spomine. Lepo je bilo letošnje leto na letovišču. Vreme izvrstno, da si ga letoviščarji ne moremo želeti boljše, le vročina je bila časih preluda. No, nam ta pač ni delala dosti preglavice. Vsaj smo imeli na Bledu in v Bohinju, kamor smo tudi časih poleteli, dosti prilike za ohlajenje. Kljub vsej suši, o kateri so pisali časopisi, nam ni zmanjkalo hladne vode ne v bohinjsem in ne v blejskem jezeru in ne hladnih senc po raznih hoteljskih vrtovih in parkih. Bog nam daj še mnogo takih let!

Ko smo tako sedeli v najtustij letošnji vročini v senci hotelskih kostonjev na Bledu in topili mast svojih filistrskih pleš ter si s čitanjem listov in pogovorih, bodisi o politiki, trgovini ali pa o dragini, o kakršni so pisali nekateri listi, kratili čas in so naše boljše polovice kramljale o modi toalete, o pristnosti in nepristnosti hotelskega masla, o kostljivosti piščet ter tudi o nas, češ kako nepredvidno škilimo za njim podobni mi bitji, ki pa po vnanosti, posebno pa še po notranosti nikakor ne zaslužijo tega, smo videli prihajati, in to ponajveč ob nedeljah in praznikih, na Blede ljudi, ki so nam bili precej tuji. Že po vnanosti smo sodili, da ne spadajo v naše vrste. Precej mršavi so bili, njihova obleka zelo oguljena in tudi prirojena ni bila po najnovejši modi, kakor se spodobi za poštenega človeka. Hoja jim je bila težka. Čevlji zaprašeni, kar je dokazovalo, da so prihajali od daleč. Oglevali so se po jezeru, po nas in naših mizah. Mišice na licih so jim večkrat vidno podrgetavale, pogled jim je bil teman in zdalo se je, kot obli se jim pesti sameobsebi stiskale. Tupatam je tudi

Delajmo torej vsi na tem, da pride pod okrilje naše edine izobraževalne zveze vse, kar je po rojstvu in družabnem stališču namenjeno, da se uvrsti v naše vrste.

Predvsem inteligenca. Čudno, da ima ravno ona, ki je vendar socialno morda v najtežjem položaju, najmanj proletarske zavednosti. Temu je deloma kriva vzgoja, ki jo je prejela v buržoazni šoli, ampak ničmanj njena neverjetna duševna lenoba, ki ji ne dopušča, da bi nabrano izobrazbo tudi miselno poglobila. Na tako inteligenco, malenkostno, kruhoborsko, seveda ne računamo, napravimo enkrat za vselej debelo črto čez njo in pričnimo pri sebi. Kar je je zavedne, tiste, ki je spoznala stvari, kakor so, je tako že vsa v naših vrstah in k tej se obračamo, da pomnoži svoje delo, da se še bolj žrtvuje. Sicer pa nam ni treba dosti besed: Vi, socialistični učitelji, vi, dijaki in proletarski kulturni delavci, vi veste, da je v socialistični psihologiji povedano, da je popolno zadoščenje le v onem, ki deluje s potencirano silo za povzdigo tistega proletariata, ki je imel manj prilike, da se izobrazbi kot vi!

Delujete za „Svobodo“ vi, ročni delavci! Ker delate s tem zase. Ker spoznate, kaj pomeni socializem v svojem polnem obsegu, le tedaj, ko ga boste mogli razsojati s stališča vsestransko razvitega človeka. — Predvsem naj velja za vas, da vam more nuditi „Svoboda“ s svojimi odseki edina prave izobrazbe. Postavite se na načelno stališče, da ne more biti in ne bo socialist, kdor pripada kateremukoli meščanskemu družstvu, telovadnemu, sportsnemu ali pa drugemu. Ne recite, da vam „Svoboda“ ne da tistih ugodnosti kakor meščanske organizacije, temveč pomislite, da vam bo dala še več, če jo sami podpirate in pristopite k njej.

Podpirajte jo tudi ostale proletarske organizacije, ker zahteva naša ideja medsebojno pomoč, ker nas je skupna ideja razdelila na razna polja udejstvovanja samo zato, da z deljenim delom delo najprej izvršimo. In potem: Vsak izobražen proletarec, ki izide iz „Svobode“ bo močna opora ravno našim organizacijam.

Delajte za „Svobodo“ vsi tisti, ki ste ji na zadnjem kongresu gradili cesto za novo delo! Nekateri med vami se kot duševni učitelji slovenskega proletariata že osiveli, a navzlic tisočim oviram ne omagali, zatijali pa ste se zasvetu nalogo vsi. Vi imate izkušnje, vi imate pogum, glejte, da vam ga ne zmanjka v še težjem delu, ki nas čaka. Bodite si samim sebi vzgled, da dosežete kmalu tisti čas, ko se bo delavec iz Jesenic in Trbovelj, iz Maribora in

Ljubljane, iz vse Slovenije smel imenovati na isti stopnji kakor proletarec po drugih deželah!

Grentender:

Inspekcija dela.

Pred nami leži letno poročilo Inspekcije dela v naši državi. Poročilo izkazuje poslovanje za leto 1920. Precej pozno nam je prišlo v roke to poročilo. Pa kakor že v navadi, se za socialno zakonodajo in izvršitve socialnih zakonov, ki naj ščitijo delavca, nikoli ne mudi. Vendar pa nas ta počasnost ne vznemirja toliko, kakor pa vsebina tega letnega poročila.

V poslovnem letu je bilo v Sloveniji nadzorovanih 525 obratov, obratov pa imamo samo na Kranjskem čez 5000, vsak obrat pa naj bi bil najmanj dvakrat na leto nadzorovan.

Četudi je letno poročilo zakasnelo, in četudi je skromno, vendar moremo na tem prostoru izreči vso pohvalo Inspekciji dela, t. j. onim ljudem, ki so dali inicijativo temu, da je sploh letno poročilo Inspekcije dela v obliki knjige izšlo. Kajti to je važen zgodovinski dokument, na polju socialne zakonodaje, ki se v naši državi smatra — žal — še vedno kot nekaj, kar je odveč.

Ozemlje v naši državi, na katerem so uradi Inspekcije dela (oziroma bivša obrtna nadzorništva) pred vojno v resnici za silo funkcionirala je: Kranjska s sedežem obrtnega nadzorništva v Ljubljani, Štajerska kolikor spada k naši državi s sedežem inspektorata v Gradcu, Koroška s Mežiško dolino, Prevaljem in Guštajnem pa s sedežem inspektorata v Celovcu. Za Dalmacijo je bil sedež inspektorata v Zadru, za Primorje in Goriško pa v Trstu.

Obrtne inspekcije so se uvedle v prejšnji Avstriji z zakonom 1. junija leta 1883 z dodatnim dopolnilom iz 1. 1911. Njim so bila podrejena brez izjeme vsa industrijska podjetja in obrti. Njih naloga je bila: očuvanje zdravja in življenja v delavnicah kakor tudi v stanovanjih, ter nadzor nad izvrševanjem predpisov o zaposlenosti delavstva in delavnega časa.

Zvezni zakon številka 402 od 28. julija 1921 sedanje Nemške Avstrije pa dopolnjuje prejšnji zakon iz leta 1883 in leta 1911. Ta novi zakon odpira široko socialno delavno polje Inspekciji dela. Tako pravi § 1: Inspekcija dela varuje delavske interese, ki so delavstvu zakonitim potom priznani, kakor tudi interese nastavljenecov. Nepretrgoma nadzoruje industrijske obrate in druge

delavnice. Pazi, da izvršujejo podjetniki njim predpisane zakone za varstvo delavcev, kakor o vporabljanju delavca, varstvu za življenje, zdravje, o delavnem času, čezurnem delu, o varstvu moralne, nočnem delu, delavnih odmorih, nedeljskem delu, o delavskih seznamih, delavnih redih v delavnicah, izplačevanje plač, izobrazbi vajencev in pomožnega delavstva itd. Inspektor ima dovoljenje poklicati izvedence na lice mesta, zasliševati delavce in vajence brez navzočnosti mojstr ali podjetnika. Obrtni nadzornik ima oblastem staviti predloge o preuredbi obratov itd.

Tako nalogo ima obrtni nadzornik po novem zakonu v Nemški Avstriji!

Tudi pri nas so se izdale slične uredbe, v varstvo delavcev in vajencev, tudi pri nas se je ovačilo mojstre, ki imajo po 12 vajencev brez pomočnika. Inspekcija dela je predlagala kazni, mojster pa napravil priziv in kazni odpade. Uveden je 8-urni delavnik. Kdo se zmeja za to? Stavbena družba ima par tisoč delavcev, strokovne organizacije pritiskajo na Inspekcijo dela, da naj se družba kaznuje, uredba o 8-urnem delavniku predvideva kazni od 10—500 dinarjev, Stavbena družba pa napravil priziv na ministra za soc. politiko in ta priziv bo rešen, če bo dobro šlo, o sv. Nikoli. Stavbena družba pa lahko delavce naprej izkorišča. Uredba predpisuje 50% poviška za čezurno delo. Stavbena družba se pa i.a. vse to povzviha, ker dobro ve, da ima v Belgradu pri ministru za soc. politiko zaščitnika. To je le en sam primer. Osemurno delo se izvršuje kmaj v 30% vseh podjetij.

Na tej skromni uredbi, ki jo je ministrstvo za soc. politiko izdalo v zaščito delavstva pri nas v Jugoslaviji, je minister za soc. politiko bil prvi, ki je začel robkati na njej, za njim pa vse ostale oblasti. Obstoj in v veljavi je le tam še, kjer ima strokovno organizirano delavstvo moč! Zakon je tedaj tam, kjer je moč delavstva in delavstvo, če bo hotelo, da bodo letna poročila Inspekcije dela bolj popolna, da bodo številke v letnem poročilu drugačne, da bodo večje, da se bodo oni kričeči nedostatki v delavnicah odpravili, in da bodo Inspekcije dela v polni meri funkcionirale, da bodo imele pravico nedostatke odpraviti. Tedaj se bo delavstvo moralo drugače strniti v svojih organizacijah, kakor je dosedaj strnjeno. Tedaj, le tedaj, bo delavstvo ministru za soc. politiko lahko dopovedalo, da je to ministrstvo kreirano za zaščito delavstva, ne pa za zaščito kapitalistov!

kateri sedel. seve bolj k oddaljeni mizi, kakor se to spodobi za takega človeka, in naročil vrček piva. Nekdo sem celo opazil, da je tak gost vzel iz žepa kos črnega kruha in kosček slanice, pa jedel k pivu, kakor ne bi lahko dobil v tukajšnjih hotelih in restavracijah vsega v izobilju in vojni časi ne bi bili za nami.

Nekoč sem slučajno sedel blizu dveh oseb te vrste, neopazovan sem prisluškoval njiju pogovor. Radovednost me je gnala, o čem bosta govorila.

Vidiš, Janez, pravi prvi. Tukaj ti ljudje, in koliko jih je. Živijo brez skrbi, imajo vsega v izobilju in nič ne delajo, mi pa moramo trdo delati, a si v vsem svojem življenju ne moreš prihraniti toliko, da bi si le en dan privoščil to, kar si teh kateri lahko vsak dan privoščijo. Ali je to pravično?

Ni pravice in je ni, pravi Janez. Glej, ti veš, da nisem zapravilvec in sem pred vojno še prihranil nekaj kronic. Sedaj pa nimam niti za najpotrebnejše. Žena mi je kakor duh, vsak dan se bojim, da mi obleži in ako — ne smem se spomniti, kaj bo

z otroki. Danes sem prišel sem, da se v jezeru okopljem; slabo imamo urejeno v tovarni za to. Osem kron sem moral plačati in pivo stane tudi osem kron; šestnajst kron me velja, pa sem še šel peš sem in pojdem peš nazaj. Rajši bi bil kupil moko, bi vsaj otrokom imel kaj dati. Sedaj pa pride jesen, prične se šola — koliko bo zopet to veljalo! Ali naj pošljem otroke raztrgane in bose v šolo? Kako jih opravim, kako kupim šolske potrebščine; Miciko bi dal v meščansko šolo. Ali kako, kdo bo plačeval, v tovarno pa je tudi ne vzamejo; pravijo, da še za nas ne bo dela.

Tako in podobno sta govorila. Iz pogovora sem sklepal, da sta delavca iz tovarne na Jesenicah. To me je zanimalo zaradi tega, ker so Jesenice slovenske in jaz pa slovenski rodoljub.

Letne sezone še ni konec, ni še zimskega športa, ker blejsko jezero še ni dobilo svoje ledeno skorje in tudi še ni snega, da bi v Bohinju mogli urediti sankališče in smučilišče, kjer bi mi mogli z resnostjo in nestipnostjo opazovati, kako si ta ali oni drzni smučkač zlomi nogo, ali

nam gospodična sankarica pokaže del svojih idealno občipkanih spodnjih hlačic, če slučajno ni imela športnih vrhnjih. Torej imamo čas. Zato si hočem ogledati kako pravzaprav žive tisti ljudje, ki smo jih videli časih na Bledu in kojih dveh pogovor sem prisluškoval po naključju.

Izstopim na kolodvoru na Jesenicah. No, nekaj še čednih hiš je tukaj in spotoma proti tovarni vidim tudi nekaj takih, da bi udobno v njih stanoval. Drevice je že porumenelo; večinoma kaže svoje golo vejevje. Pogled na tovarno me takoj prepriča, da tukaj ni vse v redu, zakaj izmed petih velikih dimnikov, ki stoje sporedno, se kadi samo iz enega. Kako to? Tovarna ne dela? Aha, zato je pravil Janez na Bledu, da še zanje ne bo dela. Kako pa ti delavci žive, če ne delajo, sem vprašal nekoga, ki je bil podoben onima, ki so vznemirjali nas na Bledu, in nas je slučajno dohitel, pa je kazal še precej priljudnosti. Kdo pa živi te ljudi brez dela?

Ja, pravi, vsaj ni, da bi ne delali, ali pravega dela v obratih ni zadosti, zato pa delavci opravljajo druga

In potem si tudi noben minister ne bo upal več predlagati, da je ministrstvo za soc. politiko sploh odveč!

(Dalje prihodnjič.)

Zasebni nameščenci.

Socijalni pokret se vrši potom strokovnih organizacij, v katerih se delavstvo izobražuje, disciplinira in pripravljaja na boj, da izvojuje svoje pravice ter da se otrese kapitalističnega režima, ki delavne sloje pritiska k tlom. Ročno delavstvo je že davno uvidelo, da je njegova rešitev v organizacijah, stoječih na razrednem stališču, uvidelo je, da je ena masa, ena velika družina z istimi težnjami, željami in cilji.

Vse drugače pa je pri nas z zasebnimi nameščenci — duševnim delavstvom. Kapitalizem je vedno pazil na pokret zasebnih nameščenecv in skrbno čuval, da se v zasebnem nameščencu ne zbudi želja po svobodi ter da ne izbruhne v njem sila, ki ga navdaja s tihim sovraštvom do svojega izkoriščevalca. »Ti si gospod, buržoa, in tvoj stan ti ne pripušča, da bi se bratil z umazanim delavcem.« tako šepeta kapitalizem zasebnemu nameščencu, obenem pa ga izkorišča in izmозgava in ne priznava ga kot sebi enakega, temveč kot svojega hlapca.

Zasebni nameščenci so se deloma združili v svojo strokovno, nepolitično organizacijo, ki ne stoji na razrednem stališču, ki ne mara zvez z ročnim delavstvom, ki ne priznava načela: Proletariat — ročni in duševni — združen v enem taboru. Tvori armado, ki bo izvojevala uspešno socijalni boj in napravila konec kapitalističnemu samodržstvu.

Načelo, ki ga zastopa organizacija zasebnih nameščenecv, je za današnje čase zastarelo. Vsaka strokovna organizacija mora uvideti, da je samo del celokupnosti, uvideti mora, da je sama mnogo preslaba, da izvojuje trajne uspehe svojemu članstvu in priklopiti se mora sorodnim, erake smotre zasledujočim organizacijam.

Organizacija zasebnih nameščenecv kljubuje toku časa in kot izolirana nastopa pot razpada. Nikjer ne najde opore — a kako bi jo tudi našla, ko pa so vse strokovne organizacije opredeljene. Zasebni nameščenci si v svoji organizaciji torej ne morejo trajno izboljšati svojega gmojnega in socijalnega položaja, ker nimajo za seboj drugih delavskih slojev, ki bi jih v njih gibanih moralno podpirali. Zasebni nameščenci kakršnegakoli trgovskega ali industrijskega podjetja, kjer se obratuje z delavstvom, ne bodo dosegli nikdar dovoljnih uspehov v svojih bojih, dokler ne bodo imeli za seboj delavstva, ki bo z njimi solidarno nastopalo.

Zasebni nameščenci! Pomnite, da je rešitev izpod kapitalističnega jarma le v solidarnem nastopu vsega proletariata, otresite se predsodkov, ki vas odtujajo od ročnega delavca, vašo organizacijo pa preobrnite tako, da bo stopala roko v roki z ročnim delavstvom ter stala na razrednem stališču.

V pojasnilo železničarjem!

V 42. številki »Jugoslavenskega železničarja« z dne 21. oktobra je izšel članek pod naslovom »Krekič, Kopač, Prijatelj na vidiku«. Sodruga Krekič in Kopač bosta menda sama odgovorila. Meni se pa očitno, da sem prodal slovenske železničarje

dela; seveda imajo za taka dela manj plače.

Naj si pa poiščejo dela drugod, pravim.

To je sicer lahko reči, gospod, mi pravi, ali ne veste, da v industriji manjka dela po vsej državi.

Cital sem pač nekaj, da. Vendar me zanima, kako ti ljudje žive?

O, gospod, mi pravi resno, to je pa najboljšje, če se sami prepričate; kar z menoj pojdite, pa Vam življeje svojih sotrpinov razkažem.

Naj bo, če ste tako prijazni, pravim. In vede me proti hiši, ki pa že na prvi pogled ni bila simpatična. Nizka hiša, majhna, pred njo je bilo kopicno mršavih otrok, bledih, razjrganih in bosih, dasi je bilo že hladno. Ko so naju otroci ugledali, so opustili svoje igranje in nekako nezavpno zrlji v naju. Deček, nekoliko večji, bled, suh, a prijaznih oči, se oglašil in pravi: vsaj očeta ni doma, so samo mama.

Je že dobro, pravi moj spremljevalec in me vede skozi dveri v nizko temno sobo, kjer sem čez nekoliko časa uzrl osebo, ki naju je pozdravila, stoječa pri štedilniku.

Italijanom. Vsi tržaški pošteni železničarji dobro vedo, da stavke nisem uvedel jaz, temveč strokovna komisija; ne tajim pa, da sem bil v odboru z drugimi 24 železničarji. Očitno se mi, da sem šel v kavarno, namesto da bi šel intervenirat za železničarje. Da, gospodje, ali ravno v tisto kavarno so tudi zahajali železničarji. Dopisnika v »Jugoslav. železničarju« pozivljam, da pride s svojim imenom na dan, in pove, koliko sem dobil, potem se bova že drugače pomenila. Gospodje Zvezarij, če res ne poznate zgodovine »Jugoslav. železničarja« v Trstu po preobratu, vam jo povem, ako hočete, ker jo imam še dobro v spominu. Shod, ki se je vršil 1. februarja leta 1919, je bil sklenjen že 24. januarja, na shodu južnih železničarjev. Na tem shodu smo kratko poročali o zadevi, ki se je tikala le južnih železničarjev, in sicer brzojavke generalnega ravnateljstva z Dunaja meseca decembra, da se izplača uslužbencem 50% treh mesečnih doklad. Ko smo intervenirali pri ravnatelju Seraniju (strokovna komisija, kateri je načeloval pokojni poslanec Oliva), nam je ravnatelj obljubil izplačilo doklade 1. februarja. Serani je pa 30. januarja obljubo prekrical in ukazal, da se dotična vsota v plačilnih listkih črta. O tem nas je obvestil postajenačelnik Rigati, ki se je sam izrazil zapornikom, da še ni videl tako birokratične naredbe. In ako tudi ne bi bil shod že določen 1. februarja, bi bila naša dolžnost, da bi ga bili sklicali in povedali, kako je s stvarjo. Na shod so prišli tudi državni železničarji, ne da bi jih bili vabili, in tam so kategorično zahtevali stavko. Teza, gospodje, ne boste spravili s sveta. Najbolj glasni so pa bili tisti, katere je vaš odbor podpiral financijelno ob izselitvi iz Trsta. Čez nekaj dni, ko smo bili že v stavki, smo dobili tudi poročilo, da je okolo 300 železničarjev že prej na nekem shodu zahtevalo odpust, da se izselijo v Jugoslavijo, imeli smo pa tudi stavkokaze iz vaših vrst, katerih imena si je gospod Eker, urednik »Edinosti«, zabeležil.

Ako je kdo prodal železničarje, so bili tisti, ki so bili najbolj radikalni in so že bili na varnem, ker so imeli odpustne in vozne listke italijanske železniške uprave že v žepu. Ti so nas prodali, ne pa jaz, ki nisem igral tam druge vloge kot vsak drugi član stavkovnega odbora. Naprtlo se nam je tudi politični štrafik, ali o tem molčim, da ne škodujem tistim, ki so še danes tam. Tudi jaz bi bil lahko nastopil 1. junija službo, ako bi bil hotel, kakor so je drugi, ki so ostali. Gospodje, če hočete pogrevati laži o prodaji železničarjev z naše strani, vam je prosto, povem vam pa, gospodje pri Zvezi, da je bil izdan že meseca decembra tajni ukaz vojnega ministrstva italijanskega, da naj se odpusti okolo 1000 železničarjev, ki se nadomeste s col puro sangue. In ako ste že tako požrtvovalni, zakaj niste ostali tam do zadnjega, kakor sem ostal jaz in drugi? Vi ste jo popihali in zapustili ste svoje ovce, katere hočete sedaj tukaj pasti.

Kar se pa tiče koalicijskega odbora, so me izvolile predsednikom štiri različne organizacije; nisem se nikoli in se ne bom sam potegoval za korito in ne za častna mesta. 26 let sem v organizaciji in ravno toliko let pristaš stranke. Da bi pa predsednik koalicijskega odbora mogel prodati komurkoli železničarje, je neumnost, katero morete le

okolo katerega so visele otroške plenice že precej v slabem stanju. Dober dan, odzdraviva precej visoki, suhi ženi, nekoliko upognjeni, ki je nekaj mešala v kozici na štedilniku. No, kako se imate? Slabo, gospod, pogledjte, to je naše stanovanje in sedem nas je; ko bi imeli vsaj še eno sobo. Vse smo že ohodili in povsod vprašali, ali nič ne moremo dobiti; sedaj pa je še mala bolna, tako da še okno ne upam odpreti.

Resnično bi bilo potrebno, da se malo odpre, sem si mislil, kajti nič kaj prijeten zrak ni bil v tem stanovanju. Jesen je tukaj, pravi žena, mrzlo je že, kurjava draga. Kaj bo, sama ne evm, mož komaj toliko priinese, da imamo za moko, na kaj boljšega pa nam še misliti ni; da bi nam kdo vsaj kaj krompirja malo bolj poceni prodal; včeraj smo zadnjega pojedli.

Nato priteče deček in pravi: mama, meni moraš dati denar za zvezek in nogavice mi kupti; tako me zebe v noge, ko imam same copatke. Mati je pogledala proti oknu, pomolčala ter dejala: sedaj nimam,

vi all pa ljudje brez pameti verovati. Če pa mislite, da so v koalicijskem odboru železničarji, ki bi se dali prodajati, se pa že motite. Josip Prijatelj s. r.

Politične vesti.

+ Upravna razdelitev Hrvatske in Slavonije. Vlada predlaga, da se Hrvatska in Slavonija razdeli na pet oblasti in sicer: 1. Varaždinska županija z Medjimurjem in delom Prekmurja. 2. Zagrebška oblast (zagrebška županija severno od Save in županija Bjelovarsko-Križevačka). 3. Osječka oblast (virovitiško-požeška županija in Baranja). 4. Karlovska-sušavska oblast (zagrebška županija južno od Save, županija modruško-reška in ličko-kravavska). 5. Novosadska oblast, h kateri se pripoji sremska županija.

+ Spokorjeni grešnik. Protič je prisegel kot poslanec. Kujal se je in kujal, navsezadnje je pa le sklenil, da priše. Menil je, da bo z opozicijo prodril. Ker to ni uspelo, je začel agitirati, naslonil se je na narodni klub, naše klerikalce in celo Radica bi bil rad pridobil. Sedaj se vrne v skupščino z nado, da njegova pšenica zori. Tako mislijo tudi naši klerikalci.

+ Demokrati so razpravljali tudi o agrarnem vprašanju in socijalni politiki na svojem strankarskem kongresu v Belgradu. Milan Pribičević je poudarjal, da mora demokratiška stranka agrarno vprašanje smatrati za najglavnejše, ker stranka sestoji večinoma iz kmetijskih elementov. (Za agrarno vprašanje se demokrati doslej niso, kar je zelo znano, nič zanimali, ampak so na vsej črti ubijali ravno najvažnejšo točko svojega programa. Agrarno reformo pa so sploh bagatelizirali in jo prodali. Op. ur.) Rekel je, da mora agrarna reforma izbrisati vse fevdalne ostanke v naši državi. (Vezali pa so se s fevdalci! Kar je bilo po zaslugi socialistov storjenega v pogledu agrarne reforme, so popačili ali pa sploh onemogočili.) O socijalni politiki jim je poročal in jih poučeval dr. Kukovec. (Večena demokratov namreč te besede menda še ni slišalo, drugače ne bi bilo mogoče, da se je pred dvema dneva razpravljalo o uknjenju ministrstva za socijalno politiko. Op. ur.) Izjavil pa je, čeprav je to vprašanje eno izmed najvažnejših, da vendar skoro ni upanja, da »se bo definitivno rešilo« Čmešćanske stranke pač ne bodo nikdar rešile socijalnega vprašanja, to je dr. Kukovec enkrat prav povedal. Rešile pa tudi ne bodo agrarnega vprašanja!

Rdeči teden za »Naprej«.

Sodrugi, potrudite se!

Dobili ste pole za rdeči teden. Veliki pomen te akcije Vam je znan.

Predboro Vam je znano, da se mora proletariat v svojih bojih zanašati edinole v svojo moč in solidarnost. Organizirati se mora. Uspevati mora naša delavska agitacija, ki naj rodi obilne sadove. Povzdigniti moramo izobrazbo med delavstvom, odpreti še tisočim zapeljanih teptancev oči, da izprevidijo, kje je njih edina rešitev. Sodrugi, mnogo je še trde ledine, ki jo je treba preorati.

Odveč bi bilo, da bi Vam tu zopet razlagali velikanski pomen delavskega tiska, Vam, ki ste že toli-

boš že dobil, ako ata kaj prinese. Deček je odšel. Mati pa se obrne proti nam in pravi, vsi so bos, ne morem jim kupiti obutve, ker mož tako malo zasluži, da imamo komaj za hrano in še to slabo, ker je taka draginja.

Poslovlja sva se in šla. Vprašal sem spremljevalca, ali še katera družina živi v takem stanovanju in tako borno. Ironično se mi je spremljevalec nasmehnil in dejal: gospod, tu še ni najslabše, ali hočete še videti življenje tukajšnjih ljudi? Ne, pravim, ali ne gre, da bi tovarna za svoje delavce postavila zadosti prostornih stanovanj.

Vse smo poskusili, pravi spremljevalec, ali nikake pomoči, postavijo kakšno barako, ali to še daleč ni dovejš.

Poslovil sem se. Zadovoljen sem bil, da niso šli tudi drugi z menoj in so rajši ostali v kolodvorski restavraciji, dokler se povrnem. Spotoma sem se spomnil, zakaj tisti temni pogledi, trepetajoče mišice in neprostovoljno stiskanje pesti. Jesen na obrazih in v duši.

kokrat izkazali zaupanje v moč naše stranke na vse razne načine.

Od 1. do 15. novembra je rdeči teden »Napreja«. Nove naročnike in prispevke za tiskovni sklad bodo pobirali sodrugi po vseh krajih naše Slovenije potom nabiralnih poi.

Sodrugi! potrudite se, pomagajte sami sebi in delavski stvari, da se naročate vsi brez izjeme na naš list, da prispevate za njega tiskovni sklad po svojih močeh. Pokažimo, da se zavedamo, zakaj se borimo.

ZAUPNIKOM!

Tiskovine z nabiralnimi polami za rdeči teden za »Naprej« so razposlane. Ako kdo pomotoma nabiralnih pol ni dobil, naj oprostí in takoj piše na upravo »Napreja«, ki mu jih bo nemudoma poslala. Upoštevajte navodila! Sodrugi! Pridno in vztrajno na delo za vaš list »Naprej«.

Najnovejša. Narodna skupščina.

(Protič prisegel.)

LDU. Belgrad, 3. nov. Danes ob 10.30 je otvoril predsednik dr. Ivan Ribar tretjo redno sejo narodne skupščine. Narodni skupščini se je naznanil ukaz vlade, s katerim se imenuje za zastopnika ministrskega predsednika minister Marko Trifković. Parlamentu se je tudi naznanilo, da bo nadomestoval ministra za trgovino dr. Spaha za njegove bolezenske minister narodnega zdravja dr. Karamehmedovič. Skupščini se je predložil predlog o podaljšanju pogodbe vzajemnega trgovskega prometa med našo državo in avstrijsko republiko. Ta predlog bo izročen posebnemu odseku v proučevanje. Ta odsek bo sestavljen na prihodnji seji. Odboru za poslovnik je bil izročen načrt poslovnika za narodno skupščino, katerega je predložil minister za izenačenje zakonov. Zakonodajnemu odboru je bil izročen zakonski predlog o državnem svetu, o upravnih sodiščih in načrt zakona o civilni upravi. Zakonski predlog glede razdelitve države na oblasti, o srezkih in občinskih upravah se izroči v proučevanje posebnemu odseku, ki se bo izvolil na posebni seji. Finančnemu odseku je bil izročen zakonski načrt, ki se tiče izvanrednega vojnega kredita 200 milijonov dinarjev. (Torej ne 50 milijonov, kakor je bilo poročano. Op. ur.) Imunitetnemu odseku se je dostavila zahteva sodnje po izročitvi nekaterih poslancev. Skupščini se je naznanila tudi ostavka poslanca Todoroviča za timoško okrožje. Tozadevni akt se je izročil verifikacijskemu odboru. Pred predhodom na dnevni red je javil predsednik, da je poslanec Stojan Protič položil predpisano prisego v zmislu ustave. Nato se je prešlo na dnevni red: Volitev administrativnega, imunitetnega, odseka za prošnje in priložbe in finančnega odseka. Ti odseki so se volili po razmerju s številom članov posameznih skupin. Vsaka skupina je predložila svojo listo. V vsak odsek je prišlo toliko članov, kolikor je pripadalo posameznim skupinam po načelu proporca. Skupščina je sprejela tudi naredbo, da morejo one člane, katerim ni bilo mogoče priti na sejo, nadomestovati kandidati, ki so bili na njihovi kandidadni listi takoj prvi za izvoljenimi poslanci. Nato so volili tudi kontrolorje, nakar se je prešlo na glasovanje. Ko so bili vsi odseki izvoljeni je predsednik zaključil sejo ob 12.15. Naslednja seja z dnevnim redom: Volitev odora za proučevanje zakonskega predloga o razdelitvi države na oblasti, o oblastnih in srezkih samoupravah in o občih upravi.

Nato preide skupščina na dnevni red: Volitev odseka za proučevanje zakonskega predloga o razdelitvi države na oblasti in o oblastni in srezkih samoupravi ter o splošni upravi. Ko so bili izvoljeni trije kontrolorji, se je izvršila volitev. Predsednik je naznanil, da je za kandidatno listo radikalne stranke glasovalo 68 poslancev in da dobi torej ta lista 7 članov v odsek; da je kandidatna lista demokratskega kluba dobila v odsek 6 poslancev; da je lista muslimanskega kluba dobila 2 poslance v odsek; da je lista Samostojne kmetijske stranke dobila 1 poslanca v odsek; da je dobila lista Jugoslovenskega kluba 2 poslance, lista zemljoradniškega kluba 1 poslanca in lista socijalnih demokratov in republikancev z nosilcem dr. Korunom 13 glasov in 1 poslanca v odsek. Potemtakem je bilo izvoljenih v odsek 20 poslancev. Ta odsek bo imel prvo sejo jutri 5. t. m. — Nato je predsednik dr. Ribar zaključil sejo in odredil prihodnjo za nedeljo, dne 6. novembra ob 10. z dnevnim redom: Prisega Njega Veličanstva kralja Aleksandra I. na ustavo.

Nato preide skupščina na dnevni red: Volitev odseka za proučevanje zakonskega predloga o razdelitvi države na oblasti in o oblastni in srezkih samoupravi ter o splošni upravi. Ko so bili izvoljeni trije kontrolorji, se je izvršila volitev. Predsednik je naznanil, da je za kandidatno listo radikalne stranke glasovalo 68 poslancev in da dobi torej ta lista 7 članov v odsek; da je kandidatna lista demokratskega kluba dobila v odsek 6 poslancev; da je lista muslimanskega kluba dobila 2 poslance v odsek; da je lista Samostojne kmetijske stranke dobila 1 poslanca v odsek; da je dobila lista Jugoslovenskega kluba 2 poslance, lista zemljoradniškega kluba 1 poslanca in lista socijalnih demokratov in republikancev z nosilcem dr. Korunom 13 glasov in 1 poslanca v odsek. Potemtakem je bilo izvoljenih v odsek 20 poslancev. Ta odsek bo imel prvo sejo jutri 5. t. m. — Nato je predsednik dr. Ribar zaključil sejo in odredil prihodnjo za nedeljo, dne 6. novembra ob 10. z dnevnim redom: Prisega Njega Veličanstva kralja Aleksandra I. na ustavo.

RADIKALCI PROTI MINISTRSTVU ZA SOCIJALNO POLITIKO

LDU. Zagreb, 4. nov. »Riječ« poroča iz Belgrada: Snoči je radikalni klub sprejel predlog, da se ministrstvo za socialno politiko ukine, obdrži pa ministrstvo za narodno zdravstvo.

USTANOVITEV BOLNIŠKE BLAGAJNE ZA SRBIJO.

LDU. Belgrad, 4. nov. Ministrstvo za socialno politiko je izvršilo vse priprave, da se z novim letom ustanovi v Belgradu bolniška blagajna za delavce v Srbiji in Črni gori. Zahtevalo je v to svrhu od delavske zbornice seznam kandidatov za prvi upravni odbor tega delavskega zavoda.

POOSTRENO STANJE V SUBOTICI.

LDU. Subotica, 4. nov. V mestu vlada poostreno stanje. Lokali morajo biti zaprti ob 23; pozneje je prebivalcem bivanje na ulici prepovedano. Ta naredba se je razširila tudi na vse kraje, ki se nahajajo ob madžarski meji.

BOJI V ALBANIJU.

»Jutro« poroča, da so jugoslovanske čete prekorčile Drino. Vjetih je bilo nad 700 Arnavtov in 12 častnikov. Vojaštvo, ki beži, požiga vse za seboj. V Tirani sestavljajo novo nacionalno koncentracijsko vladu. Danes ima vlada sejo o albanskem vprašanju.

MADŽARSKI KABINET PRED KRIZO.

LDU. Budimpešta, 4. nov. Ker se debata o detronizacijski predlogi danes ni mogla dovršiti, se bo glasovanje o predlogi v prvem in drugem branju vršilo jutri; za tretje branje pa se bo morala določiti nova seja. Kakor se govori v parlamentarnih krogih bo imela narodna skupščina sejo tudi v nedeljo, ker poteče v ponedeljek rok, ki ga je stavila ententa. Ko bo opravljena predloga, bo vlada demisionirala. Kakor je izjavil minister Bernolak nekemu časnikarju, ne gre samo za formaliteto, marveč odgovarja zahteavam ustavnosti, da sproži vlada vprašanje odgovornosti.

Dnevne vesti.

Ljubljanska komunalna politika. »Sl. Narod« ironizira včeraj predlog ali morda le dovtip s. Kocmurja, da poderimo vse kasarne, da dobimo gradbeni material za stanovanjsko hiše. Demokrati menijo, da bodo s tako pisavo osmešili naše občinske odbornike, pa se bodo varali. Prejšnja večina je dvajset let delala most čez Ljubljanku tam ob koncu Opekarske ceste, ki bi veljal takrat samo par sto kron, in po dvajsetih letih so postavili neko pokveko, ki ji pravijo mostiček. Predlog Kocmurjev, pa pove, da so kasarne tako nerodno zidane, da niso za nobeno drugo rabo. Ali bodo socialni demokrati rešili Ljubljano iz bede, je jasno, da ne. Če so jo drugi v boljših časih težko vozili z Ljubljano, kako naj se sedaj vse to na mah izpremeni, ker je občina v silno slabih razmerah ne po naši krivdi, ampak po krivdi tistih, ki so trideset let štedili tiste večje kapitaliste, ki bi bili morali s svojo davčno močjo poskrbeti za to, da mesto ne bi bilo zabredlo v sedanjih gospodarskih položaj. — Prosimo vas samo, da nehate z demagogijo! Tudi mi lahko še kaj povemo!

Draginja masti in olja. Prejeli smo: „Draginja olja in masti stalno narašča. Ali bi ne bilo dobro, da se uvede kontrola? Kontroliralo naj bi se n. pr. trgovce, kateri si nabavljajo sedaj olje, ko je lira dražja nego kdaj prej, in kateri imajo olja v zalogi še od časov, ko je lira bila še 5-6 kron? — Koliko more vzeti zabele uradniška in delavčeva žena, če mora plačati mast in olje po 88 kron?! Ali prihajamo zopet v čase, ko smo dobivali 4-5 dekagramov zabele na osebo na teden?! Zabele je, a uradniške in delavske rodbine jo po tej ceni ne morejo kupiti toliko, da bi zadostovalo organizmu. Ali nismo že med vojno dovolj stradali in trpeli? Tudi za to stvar naj bi zanimala mestna aprovizacija ljubljanska in občinsko sodišče.“

Požar na Tržaški cesti. Včeraj zvečer okrog pol 7. ure se je na nepojasnjen način nastal požar v avtogaraji g. dr. ing. Kasala pri Travnu na Tržaški cesti. Požar se je hitro razširil tudi na sosednja hišica, kjer sta bila dva stanovanja. Zgorela sta popolnoma dva avtomobila last g. ing. Kasala, zaloga bencina in poslopje. Najprej so prišli na pomoč gasilci tobačne tovarne, nato pa tudi ljubljanski. Pri požaru so zadobili znatne opekline posestnik Traven, njegova hčerka in en gasilec, katere so prepeljali z avtomobilom in rešilnim vozom v dež. bolnico. Škoda je precejšnja.

Koncert v dvorani hotela „Tivoli“. V nedeljo 6. t. m. igra godba dravske divizije od 15. do 20. ure. Vstopnina prosta. Domače jetrne in mesene klobase. Izborna vina. Se priporoča Vek. Dolničar.

Promet čez mejo in pogranična trupa. (Uradno.) — Da bi se državna meja uspešno branila napadov tujcev in da se prepreči cvetoče tihotapstvo in prehajanje državi nevarnih elementov čez mejo, je postavljena v celi državi na meji vojaško organizirana obmejna četa. Ta četa vrši službo tako, da ima ob celi meji postavljene straže in da patrolirajo oddelki čete od stražnice do stražnice. Na ta način prepreči četa vsak prestop meje na nedovoljenih mestih. Četa mora vsakega, kogar zaloti na meji, namestu, kjer prehod ni dovoljen, ustaviti, ali aretirati in izročiti pristojni policijski ali carinski oblasti. Kot javna straža ima pravico, da zahteva od vsakega, kogar zaloti ob meji, da se legitimira. Kot vojaška organizacija se mora ravnati po vojaških predpisih in mora v primeri dejanskega odpora ali v primeri bega sumljive osebe rabiti orožje. Ker povsod občinstvo tega še ne vpoštevata, in se s stražami celo prekerata in se jim upira, je prišlo do slučajev, v katerih je morala pogranična četa rabiti orožje. Da do česa takega v bodoče več ne pride, se opozarja prebivalstvo obmejnih krajev na nastopno: 1. Prehod meje je dovoljen samo na carinskih potih, to je, tam kjer je, obmejna carinarnica ali njen eksponirani organ in samo po dnevu, to je od šestih zjutraj do šestih zvečer. 2. Prehod meje, seveda samo pod pogoji omenjenimi v prvi točki, je dovoljen samo z rednim potnim listom. Vsak, ki hoče čez mejo, se mora javiti na prehodni točki, carinarnici in obmejnemu policijskemu organu (obmejnemu komisariju ali orožniku), katera pregledata potni list in prtljago. 3. Drugod ni dovoljen prehod čez mejo. Povelju „stoj!“ pogranične čete se je tam brezpogojno pokoriti. 4. Izjema določil pod 1 in 2 se napravi samo za dvovlastnike, to je osebe, katerim meja preseče posestvo. Ti dobijo posebne legitimacije ter smejo prekorščevati mejo na točki, ki je označena v legiti-

maciji. Te osebe naj se predstavijo poveljniku onega odseka pogranične čete, v čigar oddelku je njih prehod. Ako se bo prebivalstvo ravnalo po teh določilih, je izključen vsak spopad s pogranično četo.

Carinsko - tarifni tečaj. Da se ustrezno nastali nujni potrebi seznaniti se s sedaj veljavnimi, obširnimi predpisi, ki urejujejo naše carinstvo, kakor tudi s temeljnimi načeli carinskega tarifiranja in deklariranja, se otvori s privoljenjem oddelka ministrstva trgovine in industrije v prostorih Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani posebni carinsko - tarifni tečaj, ki ga bo vodila praktična izvežbana učna moč. Pouk se bo vršil vsak delavnik od 6. do 7. ure zvečer oziroma po dogovoru udeležnikov. Tečaj bo trajal približno 6 mesecev. Po potrebi se bo doba podaljšala. Tečaj se priredi, ako se priklasi vsaj 15 udeležnikov, ki morajo kriti stroške tečaja. Pouk se prične 15. novembra 1921 ob 6. uri zvečer. Vpisovanje se vrši vsak delavnik od 11. do 13. ure dopoldne pri ravnateljstvu Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani in se zaključit dne 12. novembra. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje šolsko izpričevalo. Ob enem je treba položiti učnino. Nadaljna pojasnila daje ravnateljstvo.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah „Drž. posredov.“ za delo“ v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 23. do 29. oktobra 1921 dela 303 moških in 89 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 206 moških in 73 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 195. — Promet od 1. januarja do 29. oktobra 1921 izkazuje 28.599 strank in sicer 14.154 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 8599. — Dela iščejo: pisarniške moči, rudarji, kovinarji, peki, mlinarji, mesarji, natakarji, natakarice, sluge, strojniki, kurjači, dninarji, dninarice, šivilje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci itd. — V delo se sprejmejo: mizarji, ključavnice, stolariji, usnarji, zidarji, tesarji, kleparji, krojači, čevljarji, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajecke, vajenci itd.

Tedenski zdravstveni izkaz. V zadnjem tednu od 23. do 29. t. m. se v Ljubljani narodilo 23 oseb, umrlo pa jih 26 ter v zavodih 17. Izmed nalezljivih bolezni so bile naznanjene škerlantinka, griža in ošpice.

Ponarejevalci denarja. V Zagrebu so izsledili novo družbo, ki se je pečala s ponarejanjem denarja. Na čelu družbe je stal neki elektrotehnik Kralj. Ponarejalce so zaprli.

Regina Taškar išče svojega sina Alojzija, starega 28 let, rojen v Litiji, ki se je nahajal v vietništvu v Franciji. Po prevratu se je javil v Litiji na županstvu. Sedaj ni nikakega sledu o njem. Kdor bi kaj vedel o njem, prosim, da sporoči na: Regina Taškar, Litija. Dotični dobi nagrado.

Zahvala. Podpisani se najskrenejše zahvaljujem vsem tistim, ki so mi darovali znesek 474 K ob moji nezgodi, vsled katere sem še sedaj nesposoben za delo in se nahajam v bednem položaju. — Roner Vekoslav, Fala.

Maribor.

Občinsko sodišče za pobijanje draginje v Mariboru je določilo doslej sledeče najvišje cene: goveje meso I. vrste, sprednji del 22 K, zadnji 24 K, II. vrste, sprednji del 18 K, zadnji 24 K, III. vrste 16 K. Priteže sme pridelati mesar samo 10 odstotkov. Telečje meso I. vrste 18 K, II. vrste 16 K. — Jajca 4 K komad. — Kruh, ki se sme prodajati

samo na vago: beli 16 K, črni 13 K kilogram. Zemlje v teži 50 gramov 1 K. Krompir 4 K, čebula 10 K za kilogram. — Poleg tega so se določile najvišje cene tudi kavarnam, razven za čas koncertov, in sicer: črna kava 3 K, kapucinec 3 K, mleko s sladkorjem 4 K, bela kava 4 K, čaj (kozarec) 6 K, v servisu 8 K, malinovec 5 K, limonada 6 K, čokolada 7 K. — V splošnem se cene zlati z ozirom na stroge kazni redno vzdržujejo in je občinstvo zadovoljno, dasiravno želi energičnejših korakov proti draginji.

Dnevniče članom sodišča so bile po občinskem sodišču določene za poldnevno delo 60 K, za seje pa 80 kron za člane in ne kot so poročali listi z 80 K za uro.

Postopek pri občinskih sodiščih. Na razna vprašanja občinskega sodišča je ministristvo za socialno politiko odločilo, da velja rok za vlaganje rekurzov proti razsodbam občinskega sodišča tri dni od časa vročitve pisмене odločbe oziroma razsodbe obtožencu. — Kot prvostopno sodišče je po tem odloku ministristva okrožno sodišče.

Ustanovitev občinskih sodišč je naročilo tukajšnje okrajno glavilstvo vsem občinam. Če pa se bo mariborsko okrožno sodišče še dolgo bavilo s sanjami formalnostmi, ki so gotovo tudi dika preostalih birokratičnih razmer, je seveda ustanovitev teh sodišč precej iluzorična, ker sicer potrebuje vsaka vas dobrega jurista, ki bo kos vsem formalnostim mrtvih predpisov odgovarjati, na katere se pa gospodje višjih instanc dobro razumejo.

Pomanjkanje mleka je postalo občutno v Mariboru. Dočim oddaja mlekarna Bernhard svojim odjemalcem mleko še po 8 K, se zahteva na trgu že po 10-12 K. Nujno bi bilo potrebno, da ustanovi mestna občina lastno mlekarno, ki bi preskrbovala občinstvo. Pripomniti je še, da je velika zadružna mlekarna v Hočah prenehala s svojim obratom in kakor čujemo, bo preuredilo društvo „Sokol“ to mlekarno v telovadnico.

Češko zelje v Mariboru. V Maribor je prispelo te dni 6 vagonov češkega glavnatega zelja, ki se bo prodajalo kg po 8 kron.

Vlom. V letarno Barta v Orožnovi ulici 6 so neznanji zlikovci vlnili in odnesli za ca. 70.000 K blaga. 2300 K je izgubil reevn invalid Andrašič od Delavske pekarne do barak v Danjkovi ulici.

Ptuj.

„Ptujski list“ je končal svoj dopust. Radovedni smo, kako je uredil „neprilike“ v Blankejevi tiskarni, da se v bodoče izogne „urlauba“. Nekateri pravijo, da je upravičeno moralno podpisati reverz, ki mu ga je predložil g. Blanke, kateri zahteva od „Ptujškega lista“, da se nima v bodoče brigati koliko metrov dolge zastave razobeša ob raznih prilikah g. Blanke na svojem poslojpu. Gosp. Blanke je tudi zahteval, naj se uredništvo P. I. briga za zastave, ki jih ptujski demokratje ob državnih praznikih in drugih neveselih prilikah — ne razobešajo.

Vestnik Svobode.

Zagorje ob Savl. Dramatični odsek delavskega izobraževalnega društva „Svoboda“ Zagorje vprizori v nedeljo, dne 6. novembra 1921 ob 4. uri popoldne v dvorani g. R. Miheliča na Toplicah pri Zagorju, žaloigro v 5. dejanjih „Mlinar in njegova hči“. Vstopnina: I. prostor 12 kron, II. prostor 10 K, III. prostor 8 K; stojišča 6 K. — Sodeluje godbeni odsek „Svobode“. — Blagajna se odpre ob 3. uri popoldne. —

Predprodaja vsotopnic pri sodrugu Ule-tu. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Kulturni vestnik.

Zbornik za umetnostno zgodovino je pričelo izdajati „Umetnostno zgodovinsko“ društvo v Ljubljani pod uredništvom dr. Iz. Cankarja. Zbornik je bogato ilustriran in ima sledečo vesbino: dr. Fr. Stele: Slikar Johanes concivis de Laybaco. — V. Steska: O nekaterih ljubljanskih spomenikih. — Dr. J. Wal: Doneski K zgodovini zvonarjev in zvonov na Kranjskem. Izidor Cankar: Umetnost v krščanskem slovstvu 2. st. letja. K. Ozvald: Donesek k estetskemu šolanju oči. Zbornik za umetnostno zgodovino izhaja štirikrat na leto in stane za Jugoslavijo 100 K, za inozemstvo 15 fr.

Gospodarstvo.

= Delecija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Gospod finančni minister je glasom razpisa Generalne direkcije posrednih poreza z dne 25. oktobra 1921, šte. 16.980 dovolil, da se do 1. februarja 1922 smejo uporabljati še star! menični blanketi pod pogojem, da se z njimi postopa v smislu točke 9, čl. 13 taksnega in pristojbinskega pravilnika (Uradni list št. 104/1921.) Od tega dne dalje pa bodo izdani v promet menični blanketi nove emisije.

= Večina delnic južne železnice je v italijanskih rokah. Zadnji občni zbor delničarjev južne železnice je pokazal, da je večina delnic v italijanskih rokah. Od zastopanih 430.000 delnic jih je 90.000 v lasti Italijanov in 260.000 pa jih je deponiranih v Švici, ki so skoraj vse v rokah Italijanov. Od ostalih 80.000 je pripadalo 3000 delnic Madžarom, 77.000 pa Avstrijcem.

= Trgovska pogodba z Avstrijo podaljšana. Minister za trgovino dr. Spaho je dobil od zakonodajnega odbora pooblastilo, da podaljša tr-

govinsko pogodbo z Avstrijo za dva meseca. Pri glasovanju je bila predlog sprejet.

— Trvdka O. Bračko, specialna trgovina z rokavicami in francoskimi parfumi v Ljubljani, Dunajska cesta 12, je prevzela zastopstvo domače tvornice usnatih rokavic „Jelen“ za celo Slovenijo. — Glej inserat!

Po svetu.

— Maksim Gorki v Berlinu. Sloviti ruski pisatelj Maksim Gorki je iz Moskve za dalj časa prišel v Berlin.

— Nesreča. Pri Kirchschlagu na Nižjem Avstrijskem zopet ponesrečil vojaški avtomobil. Tovorni avtomobil, ki je prevahal državne brambove, ki so odhajali na dopust, se je prekucnil po nasipu. Bilo je trinajst mrtvih. Več vojakov je lahko in težko ranjenih.

Izrabljanje nesrečnih žrtev. V zadnjih mesecih so vedeli razni meščanski listi poročati o številnih odkritjih spomenikov neznanim padlim vojakom. S to igro so začeli najprej Francozi v Parizu, nato so se spomnili tudi v Belgradu, da to stlepio ni napačno, za njim je prišel Washington, Atene, Zagreb itd. Tako izrablja za svojo agitacijo svetovni kapitalizem nesrečne žrtve, katere je pogal v smrt. Nikogar ni strah pred to gnusno igro in v meščanskih listih herete poročilo o raznih takih odkritjih v gnusnih frazah o junaštvu itd. To je cirkus, komedija, katerega si dovoljuje zločinski kapitalizem na račun nesrečnih žrtev, katere je pogubil!

— V Švedski je divjal silovit vihar, ki je povzročil ogromno škodo. Po nekaterih krajih trdijo, da takega viharja še niso videli.

— Tropični vihar v Floridi (Amerika) je povzročil ogromno škodo, ki jo cenijo na več milijonov dolarjev. Mesto Tompa je strahovito trpelo. Nad 300 hiš je vihar poškodoval ali pa popolnoma razdejal.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeč

FELLER-JEV „ELSAFLUID“ kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega in čistega osvežujočega delovanja najboljšega učnika. Ravno tako je priljubljen kot kreko blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsako g a:

3 dvojnate ali 1 špecijalna steklenica. . . . . K 48.

Za prodajalce!

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . . . K 168,
24 dvojn. ali 8 spec. steklenic . . . . . K 280,
36 dvojn. ali 12 spec. steklenic . . . . . K 394.

Poštine presto na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

Primo: Elsa obliž za kurja očesa K 5 in 7-50, Elsa mentolni klinič K 12, Elsa posipalni prašek K 11, pravo Elsa ribje olje K 85, Elsa voda za usta K 36, Elsa kolonska voda K 41, Elsa šumskimitis K 41, Glycerin K 6 in 30, Lysol, Lysoform K 30, Kitajski čaj K 3, Elsa mrčesni prašek K 15, Strup za podgane in miši po K 8 in 12.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, HRVAŠKO, Elsa trg št. 252.

Ključavnice, sprejme tvrdila Weill, Ljubljana, Šumškova ul. 4.

Gramofone, godbene avtomate

in vse k istim spadajoče predmete, posamezne dele, igle, peresa, dobite edino pri

A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Vsak pokvarjen gramofon ali godbeni avtomat se popravi v lastni delavnici, oz tudi na lieu mesta, strokovno pod jamstvom in ceno. Izvršijo se tudi druga v preciz. mehaniko spadajoča dela.

Velika izbor gramofonskih plošč. Ugodna zamena.

COSULICH-LINE
(prej AUSTRO-AMERIKANA)
Trst-Amerika prevaža potnike v New-York redno 3krat, v Južno-Ameriko po 1krat mesečno. — Pojasnila in prodaja voznih listkov.
SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleškano hišo, pohištvo in lakiranje voznih koles v peči, naj se obrne na tvrdko
STONE MALGAJ
Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Zajčje kože
kupuje
tovarna klobukov „Šešir“
d. d. Škofja Loka.

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO,
LJUBLJANA, Prešerkova ulica št. 50, v lastnem poslojpu.
Bizojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Telefon št. 40 in 457.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v :—: tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. :—:

NOVE KNJIGE

Život Isusov od E. Renana (preveo E. M. Dominkovič) broširano K 60, vezano K 70.
F. M. Dostojevski od Dr. D. Prohaske (studij o sveslavenskom čovjeku), broširano K 80, u originalnom uvezu K 150.
Marxizam Panславizam i Jugoslavinstvo od Dr. M. Radoševića, broširano K 20.
Medri čovjek od Stanka Tomasića, broširano K 20.
Sve narudžbe obavlja:
'Moderna knjižnica'
Zagreb, Nikolićeva ulica 8.
Salje se samo pouzecem. Preprodavaci imaju znatan popust.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vsorci vedno na razpolago.

KAJO DELIC,

zlatar in draguljar

Ljubljana Hilslerjeva ul. 4

prilporeča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnica za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebravanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh uzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

Avg. Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 11

prilporeča svojo zalogo

stekla, porcelana, zrcal, svetilk, okvirov in vseh v to stroko spadajočih predmetov. Steklo za okna vseh vrst vedno v zalogi.

Ure budičke, n-ha-ke, verižice,

zlatino, srebrni o, očale in poročne prstane

kupite najbolje pri

A. Lečnik,

urar in zlatar,

Celje, Glavni trg št. 4

Popravila dobra in točna.

Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Na prodaj je

lepa hiša

z 8 sobami, kletjo in drugimi pritliklinami, z vratom blizu kolo-dvora v Slovenski Bistrici. Naslov v upravi „Naprej-a“ pod št. 1550.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Borzni posredovalec

Dragan Vučković

posreduje pri nakupu in prodaji državnih in vrednostnih papirjev, zastavnic, deviz in valut

Zagreb, Sv. Duh 19.

Telefon 6-69.

Brzjavljavi: Vučkov Zagreb.

Medič, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov

Centrala: Ljubljana, d z o. z. Skladišče: Novisad.

Telefon 64. Brzjavljavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline. Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Nalvečja izbira

najnovejših, najfinejših in najcenejših

oblek za gospode, dame in otroke

v trgovini

O. Bernatovič

Mestni trg št. 5-6.

V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

prilporeča

najcenejši nakup

na debelo in drobno:

galanterijo, srajce, kravate, nogavice, moške in ženske, žolske potrebnosti, jedilno orodje, žlice, vilice, aluminijum, toaletno milo, ščetke za obleko, glavo, zobe in konje, čevljarstvo orodje rinčice, dreto, sukaneec. Istotam se dobe najboljše ŠIVALNI STROJI za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebnosti za šivilje, krojače, čevljarje, NA DEBELO deli za kolosa in šivalne stroje, igle, olje itd. ....

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev za tovarne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydravlična stiskalnica za montiranje gumijevih obročev v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.

Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,

Maribor,

Beograd,

Dunajska cesta 20, tel. št. 470.

Jurčičeva ulica 9, tel. št. 133.

Knez Mihajlova ulica 3.

Usnjate ROKAVICE

iz domače tvornice „Jelen“.

Edina zaloga in prodaja za celo Slovenijo na malo in veliko pri tvrdki

O. BRAČKO Specialna trgovina z rokavicam in franc. parfumi,

Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Prilporečam vsakovrstne podložene rokavice s svilo, volno in kožuhovino.

Specialitete: rokavice iz pristne jelenove kože.

Vojnene in vsakovrstne druge rokavice.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.